

***Conflicte juvenil: un
abordatge integral i
comunitari. Una
experiència a
Ciutadella de Menorca***

Patrici Hernández
*Tècnic en projectes educatius.
Àrea d'Educació
Ajuntament de Ciutadella de
Menorca*

*Educació i Cultura
(2008-2009), 20:
169-174*

Conflicte juvenil: un abordatge integral i comunitari. Una experiència a Ciutadella de Menorca

Juvenile conflict: an integral and communitarian approach. An experience in Ciutadella, Menorca

Patrici Hernández

Tècnic en projectes educatius. Àrea d'Educació
Ajuntament de Ciutadella de Menorca

Resumen

En este artículo el autor nos presenta ejemplos concretos de actuaciones para hacer frente al conflicto juvenil desde una perspectiva integral y comunitaria: «Punto de encuentro entre padres y madres»; el Plan Joven y Proyecto Discomanía.

Abstract

This article presents concrete examples of actions that address conflicts among young people from an integral and communitarian perspective: The Meeting Point for Parents, the Young People's Plan and the Discomania Project.

Palabras clave: conflicto juvenil, prevención, intervención, perspectiva comunitaria.

Un dels temes que més preocupa les nostres societats actualment és el conflicte juvenil. Pares i mares, mestres, professorat, professionals de l'àmbit social, sanitari, judicial, policial, de la classe política, els mitjans de comunicació i la ciutadania en general es demanen què està passant i per què s'han encès els llums d'alarma. Ciutadella de Menorca no és aliena a aquesta qüestió i és per això que des de fa uns anys intenta cercar els camins més adequats per donar resposta als interrogants i reptes que ens planteja aquest tema. Us presentam algunes reflexions i experiències.

Que el conflicte existeix, ningú no ho posa en dubte avui en dia. Que fins i tot és necessari, enriquidor i positiu, ja planteja més dubtes i interrogants socials. El que és del

tot evident és que cal començar a trencar molts de tòpics, mites i llocs comuns que porten a desvirtuar i desenfocar el tema. El primer de tots fa referència a l'adjectiu «juvenil». De conflictes, n'hi ha de molts tipus, en diferents esferes de la nostra vida i en diferents àmbits de la nostra societat. La visió general de la nostra societat té una tendència massa perillosa a desplaçar i intercanviar els termes, a convertir sovint l'adjectiu en substantiu, i a oferir una imatge de la joventut, dels joves, com a «conflictius». Per poder fer un abordatge correcte de la qüestió, cal començar per defugir aquesta idea preconcebuda i distorsionadora.

Sota el paraigua d'aquest enunciat (conflicte juvenil) podem trobar, com en un colossal calaix de sastre, temes molt variats que requereixen tractaments molt concrets i diferenciats, com ara les relacions familiars, els límits i les normatives, el diàleg i la comunicació intergeneracional, l'educació en valors, el fracàs escolar, l'assetjament escolar, les relacions entre iguals, l'ús dels espais urbans, les relacions de gènere, l'oci i el temps de lleure, el vandalisme, el consum de substàncies, els patrons i models de comportament social, etc.

Els diagnòstics, la fotografia social de tot plegat, a hores d'ara sembla prou clara. Ara bé, un cop acceptada l'existència i la necessitat del conflicte, el que resulta fonamental i definitori de qualsevol política pública en aquest sentit és la manera en què s'aborda, la manera en què se li fa front, des d'una òptica constructiva, imaginativa, positiva. Aquí hi ha la clau per avançar en els reptes i les oportunitats que el conflicte planteja. No es tracta, doncs, d'ignorar-lo o negar-lo, eliminar-lo o reprimir-lo, sinó d'abordar-lo d'una manera que ens ajudi a superar les contradiccions que expressa. Per tant, la clau de la resolució es troba en *la manera en què ens posicionam* davant el conflicte.

Actuacions disperses enfront de plantejament integral

Davant aquest panorama, podem trobar diferents maneres de cercar solucions i alternatives que donin resposta satisfactòria a totes les qüestions que els conflictes plantejgen.

El posicionament negador d'aquesta realitat, o el senzillament repressor, és evident a tothom, que no pot oferir a mitjà i a llarg termini solucions o alternatives a tots els temes que es plantejaven.

Ara bé, en funció de diferents condicionants, podem trobar dues vies d'abordatge d'aquesta qüestió, que a continuació consideram. D'una banda, tenim el tipus de respostes que se centren més a donar resposta al que podríem anomenar *síntomes del(s) conflicte(s)* i que, sovint ignorant les causes, cerquen la superació dels problemes amb l'eliminació o desaparició d'aquests símptomes. Molt sovint, i des de moltes instàncies, per un tema d'urgència, pressió o angoixa, acostumam a caure en aquesta posició, caracteritzada per actuacions disperses, inconnexes, parcialitzades i sovint recurrents, que a la llarga no donen una resposta satisfactòria a la problemàtica.

L'altra manera de fer front al conflicte juvenil és des d'una perspectiva integral i comunitària. L'aposta per aquesta forma d'abordatge implica, entre d'altres aspectes:

- Una anàlisi de les causes darreres de les quals el conflicte és expressió.
- Un horitzó de resolució i superació a mitjà i llarg termini.
- La implicació activa dels diferents agents que participen o estan implicats en aquest tema, començant pels joves mateixos, sense oblidar famílies, professionals, entitats, etc.

- Una metodologia basada en el diàleg, la comunicació, l'intercanvi i el plantejament d'actuacions coordinades i transversals.

Des d'aquesta perspectiva, hi ha dos elements clau que han de guiar totes les actuacions que vulguem portar a terme amb unes mínimes garanties d'èxit: la **prevenció** i la **intervenció**. En aquest sentit, la llarga llista d'actuacions que des de fa més de cinc anys s'impulsen i es lideren des de l'Ajuntament de Ciutadella, juntament amb entitats, professionals i els joves mateixos, van en aquesta línia. Des de *Discomania* fins a *Fora Hores*, passant per la pista municipal de patinatge, l'Estiu Jove, l'aula externa, la promoció del voluntariat, el projecte d'absentisme o moltes d'altres iniciatives, es vol posar sempre l'accent en la doble dimensió integral i comunitària.

A continuació, i a tall d'exemples més concrets, ens centrarem en tres actuacions que, a diferents àmbits, poden oferir una mostra de tot allò que fins aquí s'ha exposat.

El punt de trobada de pares i mares

Un dels àmbits en què el tema del conflicte juvenil es manifesta amb més cruesa és la família. Des de fa un bon grapat d'anys, l'Àrea d'Educació de l'Ajuntament, en coordinació amb els serveis socials d'atenció primària, els serveis de menors i els centres educatius de la ciutat, impulsa el Programa de treball amb famílies. En aquest context, una de les actuacions que s'han demostrat més reeixides i amb més acollida, especialment per part de les mares i els pares del municipi, han estat els punts de trobada de pares i mares. Es tracta d'una activitat anual, en què en cada edició s'aborden temes que preocupen les famílies en tot allò que té a veure amb l'educació d'infants i joves en el context familiar.

Els punts de trobada de pares i mares són espais en què es faciliten eines, reflexió, intercanvi i comunicació entre les persones participants, amb un format en què es conjuga el debat, la formació, l'assessorament de professionals i l'intercanvi a partir de les pròpies experiències. Se solen desenvolupar a partir de cinc sessions en què participen diferents persones expertes en aquests temes, que actuen com a dinamitzadores i faciliten suport i assessorament especialitzat. La mitjana de participació en aquesta activitat se situa entre cinquanta i seixanta persones, fet que dóna una idea de l'acceptació de la proposta. L'edició d'aquest 2006 se centra de manera monogràfica en la manera d'abordar el conflicte juvenil, vinculant-lo a altres àmbits i aspectes com l'educatiu, el social o el del temps d'oci i lleure.

El Pla Jove

Més que d'una experiència puntual o d'una actuació específica, el **Pla Jove de Ciutadella** representa la plasmació pràctica i concreta d'un abordatge integral i comunitari de les polítiques juvenils en l'àmbit municipal. En aquest sentit, la seva pròpia filosofia i el conjunt d'actuacions que proposa estan directament inspirats en els principis de la **prevenció** i de la **intervenció** que més amunt s'esmentaven com el nucli fonamental en qualsevol actuació en matèria de joventut.

Dissenyat, elaborat i aprovat per unanimitat dels grups polítics del municipi l'any 2002, preveu actuacions en diferents àmbits, com ara educació, treball i formació, salut,

benestar social, habitatge, cultura i lleure, esport, medi ambient o participació i associacionisme. En el seu moment es varen marcar unes prioritats d'actuació que preveien fins a trenta-sis mesures de diferents àmbits. Enguany s'ha fet una primera revisió d'aquestes prioritats, prèvia a l'actualització del pla, que constata que s'han portat a terme o estan en procés d'execució fins a un 70% d'aquestes prioritats.

El repte dels propers mesos torna a ser encetar un nou procés participatiu dels diferents agents implicats en el tema per tal d'actualitzar el pla, posar-lo al dia i marcar de nou les prioritats d'intervenció, com a mínim pels propers dos anys.

Projecte Discomania

Som davant una de les experiències més interessants, noves i que més bé poden reflectir una manera creativa i imaginativa de fer front a certs temes derivats del conflicte juvenil.

Fa gairebé tres anys, va sorgir una proposta del Consell Infantil i Juvenil de Ciutadella que en un primer moment semblava que seria efimera i puntual, però que a poc a poc ha esdevingut un referent entre adolescents i joves de Ciutadella. L'experiència és molt senzilla: es tracta d'una activitat d'oci alternatiu de cap de setmana, adreçada a la franja de població de vuit a setze anys i centrada principalment en la música com a element aglutinador. Les normatives les marquen els adolescents i joves mateixos, a través del Consell Infantil i Juvenil. L'experiència es va provar durant un mes a l'estiu i, després de poc més de dos anys, ja hi ha edició d'hivern i d'estiu i la mitjana d'afluència de joves cada cap de setmana se situa entre tres-cents i cinc-cents.

Els valors positius d'aquesta experiència se centren en el seu caràcter **preventiu** (oci i temps lliure desvinculat del tema del consum de substàncies), **participatiu** (la proposta arrenca d'una iniciativa dels adolescents i dels joves de Ciutadella) i **innovador** (es tracta d'una activitat que es va transformant i adaptant de manera flexible a les demandes i necessitats de qui hi participa).

Bibliografia

- Ajuntament de Ciutadella. 2002. *Pla Jove de Ciutadella de Menorca*.
Ajuntament de Ciutadella. 2004. *Projecte de Ciutat de Ciutadella de Menorca*.